

วิวัฒนาการของทรัมเป็ตช่วงก่อนสากลสมัย The Evolution of Trumpet before the Common Era

พรสวรรค์ จันทะวงศ์* PORNSAWAN CHANTAWONG*
นันทกร พงศ์เลิศวุฒิ** NANTHAKORN PONGLERTWUT**

บทคัดย่อ

ทรัมเป็ตมีจุดกำเนิดอยู่ในแถบตะวันออกของโลก โดยมีหลักฐานปรากฏว่าทรัมเป็ตเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของหลายอารยธรรมโบราณ อดีตทรัมเป็ตถูกสร้างขึ้นจากวัสดุที่หาได้ง่ายในธรรมชาติ ซึ่งทรัมเป็ตถูกพัฒนาเรื่อยมาทั้งรูปร่าง ลักษณะ และวัสดุที่ใช้ในการสร้าง อีกทั้งวัฒนธรรมการสร้างทรัมเป็ตแพร่หลายเข้าสู่ยุโรปในช่วงเวลาที่อารยธรรมโรมันขยายอำนาจในการปกครองอีกด้วย ในแง่ของการใช้งานทรัมเป็ตในช่วงก่อนสากลสมัยถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นการขยายขอบเขตด้านการติดต่อสื่อสารเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทหาร กล่าวคือ ในยุคสมัยโบราณทรัมเป็ตเป็นที่รู้จักในฐานะของอุปกรณ์ช่วยขยายเสียงมากกว่าในฐานะเครื่องดนตรีเหมือนในปัจจุบัน ถึงอย่างไร ณ ช่วงเวลาดังกล่าวทรัมเป็ตได้ถูกนำมาใช้เพื่อจุดประสงค์อื่นด้วย เช่น ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา งานศพ และงานรื่นเริง

คำสำคัญ : ทรัมเป็ต/ วิวัฒนาการ/ ช่วงก่อนสากลสมัย/ เครื่องดนตรีโบราณ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาดนตรีและศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, Pornsawan_cha@g.cmru.ac.th

*Assistant Professor, Department of Music and Performing Arts, Humanities and Social Sciences,
Chiang Mai Rajabhat University, Pornsawan_cha@g.cmru.ac.th

**อาจารย์ประจำ, ภาควิชาดนตรีและศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, Nanthakorn_pon@g.cmru.ac.th

**Lecturer, Department of Music and Performing Arts, Humanities and Social Sciences,
Chiang Mai Rajabhat University, Nanthakorn_pon@g.cmru.ac.th

ABSTRACT

Trumpet was originated from the eastern part of the world with evidence showing that trumpet was a part of culture of many ancient civilizations. In the past, trumpet was created from materials that could easily be found in the nature. The trumpet has been gradually developed in terms of its shape, characteristics and materials used to create. It could also be seen that the culture of the trumpet has been brought to Europe at a time when Roman civilization was expanding their political power and empire. with respect to its role before pre-modern times, the trumpet was created mainly to expand the scope of communication, especially in military. That is to say, in ancient times, the trumpet is known as a sound amplification device rather than a musical instrument like today. Nevertheless, trumpet had also been used for other occasions, such as religious rituals, funerals, and festivities.

Keywords: Trumpet/ Evolution/ Before the Common Era/ Ancient Instruments

ทรัมเป็ต (Trumpet) เป็นเครื่องดนตรีที่กล่าวกันว่าปรากฏให้เห็นมานานกว่า 1,000 ปี ตั้งแต่ยุคสมัยโบราณ¹ ซึ่งถูกพัฒนาและมีวิวัฒนาการมาหลายสมัย จนพัฒนาเป็นทรัมเป็ตในลักษณะที่เราคุ้นชินกันในปัจจุบัน ทรัมเป็ตเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย และมีบทบาทมากในบทเพลง ทั้งถูกนำไปใช้บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีชนิดอื่นในวงดนตรีรูปแบบต่าง ๆ อาทิ วงออร์เคสตรา (Orchestra) และวงซิมโฟนิค (Symphonic Band) หรือแม้กระทั่งในวงดนตรีแจ๊ส (Jazz) ทรัมเป็ตก็ยังถูกนำไปใช้บรรเลงด้วยเช่นกัน

เนื่องจากทรัมเป็ตเป็นเครื่องดนตรีที่มีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนาน ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของทรัมเป็ตจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เขียนสรุปได้ว่าวิวัฒนาการของทรัมเป็ตสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วงเวลาใหญ่ ๆ ได้แก่ ช่วงที่ 1 ช่วงก่อนสากลสมัย (Before the Common Era, BCE) และช่วงที่ 2 ช่วงสากลสมัย (Common Era, CE)² ซึ่งในบทความวิชาการนี้จะเป็นการกล่าวถึงวิวัฒนาการของทรัมเป็ตในช่วงที่ 1 คือประมาณ 3,500-1,000 ปีก่อนสากลสมัย หรือตั้งแต่อารยธรรมเมโสโปเตเมียจนถึงอารยธรรมโรมัน

ในยุคก่อนสากลสมัยมีหลักฐานปรากฏว่า สามารถพบทรัมเป็ตได้หลายพื้นที่ของโลกโดยเฉพาะบริเวณที่ไม่ใช่โลกตะวันตก (Non-Western World)³ ณ ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นยุคสมัยที่มนุษย์ต่างต่อสู้เพื่อเอาชีวิตรอด ส่งผลให้มนุษย์ต้องพัฒนา คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ขึ้น เพื่อใช้อุปกรณ์ในการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นอาวุธ อุปกรณ์ทำไร่ทำสวน อุปกรณ์ล่าสัตว์ รวมไปถึงการสร้างอุปกรณ์ขยายเสียงธรรมชาติ⁴ เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารระยะไกล เช่น การส่งสัญญาณไปยังผู้คนที่อยู่ห่างไกลออกไป การเตือนภัยอันตราย การเรียกรวมฝูงชน หรือฝูงสัตว์เข้าด้วยกัน รวมไปถึงการข่มขวัญศัตรูตลอดจนนำมาใช้ในพิธีกรรมขับไล่วิญญาณชั่วร้าย

อุปกรณ์ขยายเสียงดังกล่าว โดยทั่วไปแล้วถูกสร้างขึ้นจากวัสดุต่าง ๆ ที่สามารถหาได้ง่ายในธรรมชาติ เช่น เปลือกไม้ ไม้ไผ่ น้ำเต้า เปลือกที่แข็งของสัตว์น้ำ ชิ้นส่วนจากโครงกระดูก และเขาของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เป็นต้น โดยนำมาเจาะส่วนกลางด้วยแท่งที่มีอุณหภูมิสูง (Heated Stick) เพื่อทำให้เกิดช่องว่างเป็นแกนกลาง⁵ และถูกเรียกว่า โซฟาร์ (Shofar) “ซึ่งเป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาเซมิติกโบราณ (Old Semitic Root) แปลว่า แทะป่า หรือเพะ”⁶ ตามภาพที่ 1 เป็นโซฟาร์ที่ทำมาจากเขาสัตว์ เห็นได้ว่าที่ด้านปลายแหลมมีรูสำหรับเป่า และอีกด้านมีลักษณะเป็นลำโพงตามรูปแบบเฉพาะของเขาสัตว์ ในบางครั้งถูกประดับตกแต่งด้วยการขัดเกลารูปผิวเป็นอย่างดี⁷ ในปัจจุบันเชื่อกันว่าโซฟาร์เป็นเครื่องดนตรีที่มีความใกล้เคียง

1. Ruth Midgley, ed, *Musical Instruments of The World: An Illustrated Encyclopedia* (New York: Paddington Press, 1976), 60.

2. เมื่อไม่นานมานี้มีการใช้ระบบช่วงเวลารูปแบบใหม่ในการกล่าวถึง หรืออธิบายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งถูกเรียกว่า ช่วงก่อนสากลสมัย-ช่วงสากลสมัย (Before the Common or Current Era/Common or Current Era, BCE/CE System) แทนระบบเดิมคือ ช่วงก่อนคริสตกาล-คริสต์ศักราช (Before Christ/Anno Domini or Year of Our Lord, BC/AD System) (“The Origin and History of the BCE/CE Dating System” Ancient History Encyclopedia, Accessed in July 6, 2020. <https://www.ancient.eu/article/1041/>.) ซึ่งระบบดังกล่าวถูกใช้โดย John Wallace, and Alexander McGrattan, *Yale Musical Instrument Series: The Trumpet* (London: Yale University Press, 2011). เช่นกัน

3. John Wallace, and Alexander McGrattan, *Yale Musical Instrument Series: The Trumpet* (London: Yale University Press, 2011), 5.

4. พรสวรรค์ จันทะวงศ์, *การฝึกปฏิบัติทรัมเป็ต* (เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2556), 2.

5. John Wallace, and Alexander McGrattan, *Yale Musical Instrument Series: The Trumpet* (London: Yale University Press, 2011), 5.

6. David Wulstan, “The sounding of the shofar,” *The Galpin Society Journal* 26, (May 1973) : 29.

และเป็นจุดเริ่มต้นในวิวัฒนาการของทรัมเป็ต⁸ อาจกล่าวได้ว่าเป็นทรัมเป็ตที่มีโครงสร้างเรียบง่ายซึ่งถูกดัดแปลงน้อยที่สุด ทำให้ยังคงความเป็นธรรมชาติของวัสดุไว้อย่างเห็นได้ชัด

ภาพที่ 1 โซฟาร์

ที่มา : Elisa Koehler, *Fanfares and Finesse: A Performer's Guide to Trumpet History and Literature* (Bloomington, IN: Indiana University Press, 2014), 52.

โซฟาร์เป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของอารยธรรมเมโสโปเตเมียโบราณ⁹ (ประมาณช่วง 3,500 ปีก่อนสากลสมัย) โดยถูกกล่าวถึงในมหากาพย์กิลกาเมช (Epic of Gilgamesh) ในฐานะเครื่องมือที่ใช้สำหรับเรียกขวัญกำลังใจ ปลุกพลังในการทำสงครามซึ่งแพร่หลายในอารยธรรมตะวันออกกลางโบราณและการทำสงครามของชาวยูเรเชีย¹⁰ (Eurasian)¹¹ ในช่วงเวลาแห่งการต่อสู้ทหารที่ถือโซฟาร์จะยืนอยู่ด้านหน้าแถวของขบวนกองทหารรบ และเป่าโซฟาร์เพื่อที่จะข่มขวัญคู่ต่อสู้ รวมถึงทำหน้าที่ส่งสัญญาณเสียงสำหรับสั่งให้เดินทัพหรือถอยทัพอีกด้วย¹²

นอกจากนี้โซฟาร์ยังถูกนำมาใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชาวอิสราเอล (The Israelite) โดยโซฟาร์จะถูกเป่า (Shofar Calls) เพื่อส่งเสียงที่ใช้เป็นสัญญาณในช่วงต่าง ๆ ของพิธีกรรม เช่น การอัญเชิญรับปี (Rabbi) ซึ่งเป็นผู้เผยแพรศาสนาของศาสนายิวให้เริ่มพิธีกรรม หรือแสดงว่าบทสวดนั้น ๆ ได้จบแล้ว เป็นต้นในปัจจุบันชาวอิสราเอลยังคงใช้โซฟาร์ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเหมือนในอดีตที่ผ่านมาหลายพันปี¹³ โดยมีความเชื่อกันว่าโซฟาร์เปรียบเสมือนเป็นเสียงของพระเจ้า และมีการบันทึกในคัมภีร์ที่เป็นมาตรฐานสากลของทำนองการเป่าโซฟาร์ในพิธีกรรมดังกล่าว การเป่าโซฟาร์มีทั้งหมด 4 รูปแบบ โดยทั้ง 4 รูปแบบมีลักษณะทำนองเป็นคู่ 5 เช่นเดียวกัน แต่สิ่งที่ต่างกันออกไป คือ ลักษณะจังหวะตามตัวอย่างที่ 1

7. พรสวรรค์ จันทะวงศ์, *การฝึกปฏิบัติทรัมเป็ต* (เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2556), 2.

8. Elisa Koehler, *Fanfares and Finesse: A Performer's Guide to Trumpet History and Literature* (Bloomington, IN: Indiana University Press, 2014), 51.

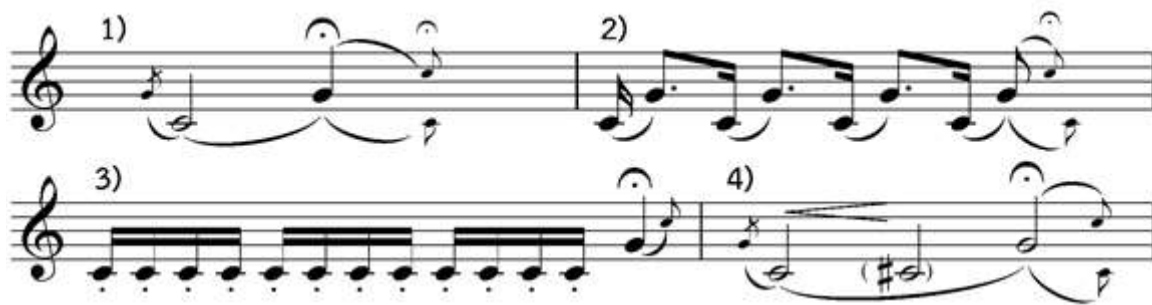
9. ปัจจุบันคือดินแดนส่วนใหญ่ของสาธารณรัฐอิรัก ซึ่งเป็นประเทศในตะวันออกกลาง (ปรีชา ศรีวาลัย, ประวัติศาสตร์สากล สมัยโบราณ สมัยกลาง สมัยใหม่ และโลกปัจจุบัน (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2546), 15.)

10. ในอดีตทวีปยูเรเชียเป็นมหาทวีปที่รวมเอาทวีปยุโรปกับทวีปเอเชียเข้าด้วยกัน

11. John Wallace, and Alexander McGrattan, *Yale Musical Instrument Series: The Trumpet* (London: Yale University Press, 2011), 6.

12. พรสวรรค์ จันทะวงศ์, *การฝึกปฏิบัติทรัมเป็ต* (เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2556), 2.

13. David Wulstan, "The sounding of the shofar," *The Galpin Society Journal*, 26 (May 1973) : 30-31.

ตัวอย่างที่ 1 ทำนองการเป่าโซฟาร์ในพิธีกรรมทางศาสนา
ที่มา : David Wulstan, "The sounding of the shofar," *The Galpin Society Journal*, 26
(May 1973) : 33.

ต่อมาในอารยธรรมอียิปต์โบราณ (ประมาณช่วง 3,100 ปีก่อนสากลสมัย) ปรากฏหลักฐานบันทึกไว้ว่ามีการใช้เครื่องดนตรีอียิปต์โบราณ (snb)¹⁴ (ภาพที่ 2) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับโซฟาร์แต่ถูกสร้างขึ้นจากไม้เป็นหลักมักถูกประดับตกแต่งด้วยสัมฤทธิ์ และ/หรือแร่เงินนิยมนำมาใช้งานในการทหารเป็นหลักตลอดจนประกอบในงานพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันมีนักโบราณคดีค้นพบเครื่องดนตรีอียิปต์โบราณ 2 ชิ้นที่ถูกฝังไว้ในสุสานของฟาโรห์ตุตันคาเมน (Tutankhamun) (ภาพที่ 3) และนำมาจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑสถานอียิปต์ กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ (Egyptian Museum, Cairo, Egypt)¹⁵ การค้นพบในครั้งนั้นถือว่าการค้นพบครั้งสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของทรัมเป็ต

ภาพที่ 2 ทหารเดินขบวนนำโดยเครื่องดนตรีอียิปต์โบราณ
ที่มา : Margaret Sarkissian, and Edward H. Tarr, "Trumpet," *Oxford Music Online*,
(March 2011) : 5.

14. เป็นอักษรเฮียโรกลิฟฟิค (Hieroglyphic) ซึ่งเป็นภาษาอียิปต์โบราณ (Margaret Sarkissian, and Edward H. Tarr, "Trumpet," *Oxford Music Online* (March 2011) : 5.

15. Margaret Sarkissian, and Edward H. Tarr, "Trumpet," *Oxford Music Online* (March 2011) : 5.

ภาพที่ 3 เครื่องดนตรีอียิปต์โบราณค้นพบในสุสานของฟาโรห์ตุตันคาเมน
ที่มา : John Wallace, and Alexander McGrattan, Yale Musical Instrument Series:
The Trumpet (London: Yale University Press, 2011), 13.

ในช่วงเวลาต่อมาซึ่งเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวกันในอารยธรรมกรีกโบราณ (ประมาณช่วง 3,000 ปีก่อนคริสตกาล) พบเครื่องดนตรีที่มีความเชื่อมโยงและมีลักษณะคล้ายคลึงกับเครื่องดนตรีอียิปต์โบราณในข้างต้น ซึ่งถูกเรียกว่า ซาลพิงซ์ (Salpinx)¹⁶ คำว่าซาลพิงซ์มักถูกอ้างอิงและตีความหมายถึง “ทรัมเป็ต” อีกด้วย โดยทั่วไปแล้วซาลพิงซ์จะมีขนาดความยาวอยู่ที่ประมาณ 80-120 เซนติเมตร นิยมใช้สัมฤทธิ์เป็นวัสดุหลักในการสร้าง และเป็นเครื่องดนตรีสำหรับการทหาร ประกอบพิธีกรรม และงานรื่นเริงต่าง ๆ¹⁷ จากภาพที่ 4 ซาลพิงซ์มีลักษณะเป็นท่อลมทรงกระบอก ส่วนปลายท่อขยายบานออกเป็นลำโพง ด้วยลักษณะดังกล่าวจึงทำให้ซาลพิงซ์มีน้ำเสียงที่หนาและก้องกังวานมากขึ้น อีกทั้งสามารถสร้างเสียงได้ต่ำกว่าเดิมหรือมีช่วงเสียง (Range) ที่กว้างขึ้น¹⁸

ภาพที่ 4 นักรบหญิงกำลังเป่าซาลพิงซ์
ที่มา : John Wallace, and Alexander McGrattan, Yale Musical Instrument Series:
The Trumpet (London: Yale University Press, 2011), 18.

16. Margaret Sarkissian, and Edward H. Tarr, "Trumpet," *Oxford Music Online* (March 2011) : 4-5.

17. Gullög Nordquist, "The Salpinx in Greek Cult," *Scripta Instituti Donneriani Aboensis* 16, (January 1996) : 241-244.

18. พรสวรรค์ จันทะวงศ์, *การฝึกปฏิบัติทรัมเป็ต* (เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2556), 3.

นอกจากนี้ มีนักวิชาการได้กล่าวต่างกันไปว่า “คำว่า ซาลฟิงส์ เป็นคำกว้าง ๆ ที่นิยมใช้เรียกซิฟาร์ และเครื่องดนตรีอียิปต์โบราณ ซึ่งปรากฏในพระคัมภีร์โบราณ (The Septuagint) ต่อมาได้กลายเป็นพระคัมภีร์ฮีบรูพันธสัญญาเดิม (Old Testament) ทั้งนี้ เพื่อลดความสับสนในการเรียกชื่อเครื่องดนตรีนั่นเอง”¹⁹ อย่างไรก็ตาม เห็นได้ว่าซาลฟิงส์มีความเชื่อมโยงกับเครื่องดนตรีโบราณที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านี้ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีชนิดเดียวกันเพียงแต่ถูกสร้างขึ้นคนละพื้นที่ และถูกเรียกชื่อด้วยภาษาท้องถิ่นที่ต่างกันออกไปเท่านั้น ประเด็นที่น่าสนใจในหลาย ๆ อารยธรรมโบราณมีวัฒนธรรมร่วมกันคือ การสร้างอุปกรณ์ขยายเสียงเพื่อช่วยในการขยายขอบเขตในการสื่อสาร แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารนั้นถูกให้ความสำคัญมาตั้งแต่สมัยโบราณ

ต่อมาประมาณ 1,000 ปีก่อนสากลสมัย เป็นช่วงที่อารยธรรมโรมันหรือจักรวรรดิโรมันเป็นกลุ่มชนที่มีความรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก ณ ช่วงเวลาดังกล่าว รัจูซจูเลียส ซีซาร์ (Julius Caesar) ขึ้นปกครองกรุงโรม และขยายฐานอำนาจในการปกครองไปหลายพื้นที่ จนในที่สุดสามารถพิชิต และยึดครองดินแดนกอล²⁰ (Gaul) รวมไปถึงดินแดนบางส่วนของประเทศเยอรมันด้วย การขยายขอบเขตอำนาจของโรมันในครั้งนั้น ทำให้สามารถพบหลักฐานว่ามีเครื่องดนตรีหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นเครื่องกระทบ (Percussion) เครื่องสาย (String) เครื่องเป่าลมไม้ (Woodwind) และเครื่องเป่าลมโลหะ (Metal Wind)²¹

โดยเครื่องเป่าลมโลหะ²² ที่พบในอารยธรรมโรมันได้แก่ คอรันู (Cornu) ไลตุส (Lituus) และบัคชีนา (Buccina) ซึ่งพบหลักฐานภาพคอรันูปรากฏบนกระเบื้องโมเสค (Mosaic) ในหมู่บ้านโรมัน (Nennig) ณ ประเทศเยอรมัน (ภาพที่ 5) และไลตุส (ภาพที่ 6) ถูกพบบริเวณใกล้เคียงกับแม่น้ำไรน์ (The Rhine) ส่วนบัคชีนา (ภาพที่ 7) พบหลักฐานเป็นป้ายสลักหินบนหลุมฝังศพของชาวโรมัน²³

ภาพที่ 5 กระเบื้องโมเสครูปคอรันูจากหมู่บ้านโรมัน
ที่มา : “The Roman Mosaic at Nennig: A Brief Guide,”

Encyclopaedia Romana, Accessed in July 10, 2020,
https://penelope.uchicago.edu/~grout/encyclopaedia_romana/index.html

19. John Wallace, and Alexander McGrattan, *Yale Musical Instrument Series: The Trumpet* (London: Yale University Press, 2011), 7.

20. ปัจจุบันเทียบประมาณได้กับบริเวณประเทศฝรั่งเศส เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก บางส่วนของเนเธอร์แลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมันฝั่งติดกับด้านตะวันตกของแม่น้ำไรน์ และบริเวณลุ่มแม่น้ำโปซึ่งปัจจุบันคือประเทศอิตาลี (“Gaul.” *Ancient History Encyclopedia*, Accessed in July 9, 2020, <https://www.ancient.eu/gaul/>.)

21. Maria E. Ginsberg-Klar, “The Archaeology of Musical Instruments in Germany during The Roman Period,” *World Archaeology*, 12/3 (February 1981) : 313.

22. ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นเครื่องเป่าลมทองเหลือง (Brass Instrument) เนื่องจากในอารยธรรมโรมัน เครื่องดนตรีชนิดดังกล่าวถูกสร้างขึ้นจากโลหะชนิดอื่นด้วยวิธีการหล่อลงในแม่พิมพ์ (Maria E. Ginsberg-Klar, “The Archaeology of Musical Instruments in Germany during The Roman Period,” *World Archaeology*, 12/3 (February 1981) : 314.

23. _____, “The Archaeology of Musical Instruments in Germany during The Roman Period,” *World Archaeology*, 12/3 (February 1981) : 314.

ภาพที่ 6 ไลตุส

ที่มา : Renato Meucci, "Roman Military Instruments and the Lituus," *The Galpin Society Journal*, 42 (August 1989) : 96.

ภาพที่ 7 บักซินาบนป้ายสลักหินหลุมฝังศพของชาวโรมัน

ที่มา : Maria E. Ginsberg-Klar, "The Archaeology of Musical Instruments in Germany during The Roman Period," *World Archaeology*, 12/3 (February 1981) : 315

จากภาพที่ 5 จะเห็นได้ว่าคอร์นุเป็นเครื่องดนตรีที่ง่ายต่อการเคลื่อนที่ เนื่องจากมีรูปร่างลักษณะคล้ายกับห่วง (The hoop-like) ทำให้ผู้บรรเลงต้องคล้องหรือสะพายคอร์นุไว้ที่ไหล่ และภาพที่ 6 แสดงให้เห็นถึงลักษณะของไลตุสที่มีรูปร่างเป็นท่อนทรงกระบอกบริเวณส่วนปลาย ลำโพงมีความโค้งงอ ทำให้ภาพโดยรวมของไลตุสคล้ายกับตัวอักษรเจ (J) ภาพลำดับต่อมาภาพที่ 7 คือ บักซินา ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับคอร์นุ “เครื่องเป่าลมโลหะทั้ง 3 ชนิด มักนิยมนำมาใช้ประกอบในพิธีแห่ขบวนงานศพ และใช้ในการทหารเป็นหลัก”²⁴

มีอีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับบักซินา ข้างต้นผู้เขียนได้กล่าวไว้ว่าเป็นเครื่องเป่าลมโลหะตามคำอธิบายของมารีอา (Maria E. Ginsberg-Klar) แต่มีนักวิชาการท่านอื่นเสนอแนวคิดที่ต่างออกไปว่าแท้จริงแล้วยังไม่สามารถระบุได้ว่าวัสดุที่นำมาสร้างบักซินานั้นเป็นโลหะหรือวัสดุจากสัตว์ เนื่องจาก “แต่เดิมคำว่าบักซินาเป็นคำที่อ้างอิงถึงเขาสัตว์...และในวรรณกรรมโรมันบักซินาอ้างอิงถึงแตรสังข์”²⁵ อีกทั้งยังมีหลักฐานทางวรรณกรรมโบราณอีกหลายชิ้นที่บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับบักซินาไว้ไม่ตรงกันอีกด้วย²⁶ ในประเด็นดังกล่าวผู้เขียนมีความเห็นว่ายังไม่ควรระบุ หรือสรุปว่าบักซินาเป็นเครื่องเป่าลมโลหะ อาจต้องรอให้มีการศึกษาค้นคว้าหลักฐานเพิ่มเติมเสียก่อน ถึงอย่างไรหากศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการและประวัติความเป็นมาของทรัมเป็ต บักซินาเป็นเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งที่ควรศึกษาไว้เป็นความรู้เบื้องต้นอย่างยิ่ง เนื่องจากยังมีข้อสันนิษฐานกันว่าบักซินาเป็นหนึ่งในวิวัฒนาการของทรัมเป็ต

24. Maria E. Ginsberg-Klar, "The Archaeology of Musical Instruments in Germany during The Roman Period," *World Archaeology*, 12/3 (February 1981) : 314.

25. John Wallace, and Alexander McGrattan, *Yale Musical Instrument Series: The Trumpet* (London: Yale University Press, 2011), 20.

26. Renato Meucci, "Roman Military Instruments and the Lituus," *The Galpin Society Journal*, 42 (August 1989) : 85-87.

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นมีนักวิชาการอธิบายเพิ่มเติมอีกว่า ยังมีเครื่องเป่าลมโลหะอีกหนึ่งชนิดที่สามารถพบได้ในอารยธรรมโรมัน นั่นก็คือ “ทูบา (Tuba) ซึ่งมีลักษณะเป็นท่อตรงทรงกระบอก โดยมีด้านที่ขยายบานออกเป็นลำโพงคล้ายกับระฆัง ส่วนใหญ่ทูบามีความยาวอยู่ที่ประมาณ [90-150 เซนติเมตร]”²⁷ (ภาพที่ 8) หากพิจารณาลักษณะโดยรวมของทูบาจากภาพที่ 8 แล้วนำมาเปรียบเทียบกับภาพที่ 3 และ 4 เห็นได้ว่ามีความคล้ายคลึงกับเครื่องดนตรีอียิปต์โบราณ และซาลฟิงส์เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีความยาวของเครื่องที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เป็นทรมเป็ตที่ปรากฏมาให้เห็นตั้งแต่อารยธรรมอียิปต์โบราณมาจนถึงอารยธรรมโรมัน โดยยังคงรูปร่างลักษณะส่วนใหญ่ไว้เหมือนเดิมเพียงแต่ใช้วัสดุคนละชนิดในการสร้าง

ภาพที่ 8 ทูบา

ที่มา : John Wallace, and Alexander McGrattan, *Yale Musical Instrument Series: The Trumpet* (London: Yale University Press, 2011), 23.

นอกจากนี้เครื่องเป่าลมโลหะต่าง ๆ ในอารยธรรมโรมันข้างต้น ยังสามารถถอดชิ้นส่วนด้านปลายสำหรับเป่าออกได้ โดยชิ้นส่วนดังกล่าวมีรูปร่างคล้ายถ้วย (Fine Acorn-Shaped Cups) ซึ่งถูกสร้างขึ้นด้วยวิธีการหล่อโลหะชนิดต่าง ๆ ลงในแม่พิมพ์ แล้วนำมาปรับแต่งขัดเกลารูปร่างผิวอย่างดีโดยเฉพาะบริเวณขอบ (Rims) ที่ต้องสัมผัสโดนริมฝีปากของผู้บรรเลงเพื่อให้บรรเลงได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม ลักษณะโดยรวมของชิ้นส่วนข้างต้นมีความคล้ายคลึงกับกำพวด (Mouthpiece) ของทรมเป็ตในปัจจุบันแต่มีขนาดใหญ่กว่า²⁸ จากที่ได้กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการทางกายภาพอันสำคัญอย่างยิ่งของทรมเป็ตที่ใช้ระยะเวลามากกว่า 1,000 ปี ซึ่งถูกพัฒนาขึ้น ณ ช่วงเวลานั้น บนพื้นฐานแนวคิดที่เริ่มคำนึงถึงความสะดวกสบายของผู้บรรเลงและให้ความสำคัญกับลักษณะของเครื่องที่มีผลต่อความยากง่ายในการบรรเลงอีกด้วย ถือได้ว่าการวิวัฒนาการดังกล่าวเป็นต้นแบบของทรมเป็ตรวมไปถึงเครื่องเป่าลมทองเหลืองชนิดอื่นในยุคสมัยต่อ ๆ มาที่มีลักษณะสามารถถอดกำพวดแยกออกจากตัวเครื่องได้

เวลาต่อมาในยุคกลาง (Medieval Times) หลังจากอารยธรรมโรมันล่มสลายได้ประมาณ 300 ปี ยังคงสามารถพบเครื่องดนตรีที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับทูบาซึ่งเป็นเครื่องเป่าลมโลหะโบราณในอารยธรรมโรมันหลายทวีปบนโลก ได้แก่ ทวีปแอฟริกา (Africa) ทวีปยุโรป (Europe) และทวีปเอเชีย (Asia) ซึ่งถูกสร้างขึ้นจากวัสดุที่ต่างกันออกไป อาทิ ไม้ เซสตร์ หรือโลหะชนิดต่าง ๆ เป็นต้น²⁹ ในช่วงเวลาต่อมาเครื่องดนตรีลักษณะดังกล่าวถูกนำไปพัฒนาดัดแปลงโดยใส่ระบบกลไกต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้สามารถสร้างเสียงที่หลากหลายได้มากขึ้นจนกลายเป็นทรมเป็ตแจ๊ซเช่นทุกวันนี้

27. John Wallace, and Alexander McGrattan, *Yale Musical Instrument Series: The Trumpet* (London: Yale University Press, 2011), 20.

28. John Wallace, and Alexander McGrattan, *Yale Musical Instrument Series: The Trumpet* (London: Yale University Press, 2011), 23.

29. _____, *Yale Musical Instrument Series: The Trumpet* (London: Yale University Press, 2011), 24-34.

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นเห็นได้ว่า ทรมเปิดมีจุดกำเนิดอยู่ในแถบตะวันออกของโลก ซึ่งมีหลักฐานปรากฏว่าทรมเปิดเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของหลายอารยธรรมโบราณ เริ่มแรกทรมเปิดถูกสร้างขึ้นจากวัสดุที่หาได้ง่ายในธรรมชาติ หากพิจารณาลักษณะทางกายภาพของทรมเปิดในช่วงก่อนสากลสมัย เป็นเครื่องดนตรีที่ไม่ได้มีกลไกซับซ้อน มีวิวัฒนาการของรูปร่างลักษณะไม่มากนักในแต่ละอารยธรรมโบราณทรมเปิดมักจะมีลักษณะคล้ายกับท่อทรงกระบอกที่มีขนาดความยาวของเครื่องใกล้เคียงกัน ซึ่งพัฒนาให้มีก้าพวด และถูกดัดแปลงเพียงเล็กน้อยในภายหลัง สิ่งที่เปลี่ยนแปลง และ/หรือแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดคือวัสดุที่นำมาสร้างทรมเปิด จากวัสดุธรรมชาติพัฒนามาใช้แร่สัมฤทธิ์รวมไปถึงโลหะชนิดอื่น ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป อย่างไรก็ตาม หลังอารยธรรมโรมันล่มสลายยังคงพบทรมเปิดที่ถูกสร้างด้วยวัสดุจากธรรมชาติอยู่ ซึ่งโครงสร้างของทรมเปิดในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่ถูกพัฒนา และวิวัฒนาการมาเป็นทรมเปิดในลักษณะที่เราคุ้นเคยในช่วงปัจจุบัน

นอกจากนี้จะเห็นได้อีกว่าวัฒนธรรมการสร้างทรมเปิดแพร่หลายเข้าสู่ยุโรปในช่วงเวลาที่อารยธรรมโรมันขยายอำนาจในการปกครองอีกด้วย ในแง่ของการใช้งานทรมเปิดในช่วงก่อนสากลสมัยถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นการขยายขอบเขตด้านการติดต่อสื่อสารเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทหาร กล่าวคือ ในยุคสมัยโบราณทรมเปิดเป็นที่รู้จักในฐานะของอุปกรณ์ช่วยขยายเสียงมากกว่าในฐานะเครื่องดนตรีเหมือนในปัจจุบันถึงอย่างไร ณ ช่วงก่อนสากลสมัยทรมเปิดได้ถูกนำมาใช้เพื่อจุดประสงค์อื่นด้วย เช่น ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา งานศพ และงานรื่นเริง

บรรณานุกรม

ปรีชา ศรีวาลย์. *ประวัติศาสตร์สากล สมัยโบราณ สมัยกลาง สมัยใหม่ และโลกปัจจุบัน*.
กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2546.

พรสวรรค์ จันทะวงศ์. *การฝึกปฏิบัติทรมเปิด*. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2556.

ราชบัณฑิตยสถาน. *ศัพท์ดนตรีสากล*. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2548.

Bisident. "Gaul." *Ancient History Encyclopedia*. <https://www.ancient.eu/gaul/>.

Ginsberg-Klar, Maria E. "The Archaeology of Musical Instruments in Germany during
The Roman Period." *World Archaeology*, 12/3 (February 1981) : 313-320.

Grout, James. "The Roman Mosaic at Nennig: A Brief Guide." *Encyclopaedia Romana*.
https://penelope.uchicago.edu/~grout/encyclopaedia_romana/index.html

Koehler, Elisa. *Fanfares and Finesse: A Performer's Guide to Trumpet History and
Literature*. Bloomington, IN: Indiana University Press, 2014.

Mark, Joshua J. "The Origin and History of the BCE/CE Dating System." *Ancient History
Encyclopedia*. <https://www.ancient.eu/article/1041/>.

Meucci, Renato. "Roman Military Instruments and the Lituus." *The Galpin Society
Journal*, 42 (August 1989) : 85-97.

Midgley, Ruth. ed. *Musical Instruments of The World: An Illustrated Encyclopedia*.
New York: Paddington Press, 1976.

Nordquist, Gullög. "The Salpinx in Greek Cult." *Scripta Instituti Donneriani Aboensis*, 16
(January 1996) : 241-256.

Sarkissian, Margaret, and Tarr, Edward H. "Trumpet." *Oxford Music Online*, (March 2011) : 1-21.

Wallace, John, and McGrattan, Alexander. *Yale Musical Instrument Series: The Trumpet*.
New Haven, CT: Yale University Press, 2011.

Wulstan, David. "The sounding of the shofar." *The Galpin Society Journal*, 26
(May 1973) : 29-46.